

УДК 340.1:[342.7+341.231.14] DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2024.1.05>

Юрій Анатолійович Холод,

кандидат юридичних наук, доцент,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

кафедра фундаментальних та юридичних дисциплін (завідувач);

 <https://orcid.org/0009-0004-3100-0406>,

e-mail: holodu@ukr.net

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ ПРАВ ЛЮДИНИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Проведено загальнотеоретичну характеристику універсальних прав людини. Зазначено, що права людини дозволяють людям по-справжньому поважати і співіснувати одне з одним. Встановлено, що права людини є невід'ємною частиною людської гідності, вони визначають сутність людства, представляють межі державної влади стосовно особистості людини. Зроблено акцент на тому, що універсальність прав людини чітко встановлена і визнана в численних міжнародних законодавчих актах. Звернено увагу на те, що універсальні права є невід'ємними, оскільки людину їх не можна позбавити.

Ключові слова: права людини, універсальні права людини, справедливість, гарантії, законодавство, міжнародні нормативно-правові акти, захист прав людини.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Універсальність прав людини в сучасному світі визнається однією з найважливіших та невід'ємних складових гідності і справедливості. Цей поняттєвий каркас, визначений Загальною декларацією прав людини та іншими міжнародними актами, відображає загальнолюдські цінності та є важливим кроком у напрямі побудови справедливого і рівноправного суспільства. У контексті загальнотеоретичної характеристики універсальності прав людини виникає проблема неоднозначності та конфліктності їхнього застосування в різних культурних, історичних і правових системах. З одного боку, ідея універсальних прав визнається фундаментальною для глобального співтовариства, зумовлюючи прагнення до захисту і гарантування прав кожної людини незалежно від її походження чи місця проживання. З іншого боку, виникає дилема в узгодженні загальних норм із різноманітністю культурних і правових традицій, що може породжувати конфлікти та розходження у тлумаченні й застосуванні цих прав.

Проблема сучасного суспільства полягає в знаходженні ефективного механізму, який би враховував універсальні принципи, але водночас давав змогу адаптувати їх до конкретних соціокультурних та

історичних умов. Також важливо вивчити вплив глобалізації й технологічного розвитку на імплементацію універсальних прав людини та визначити, наскільки сучасні реалії впливають на їхню актуальність і ефективність. Саме тому нагальним питанням сьогодення є дослідження загальнотеоретичних аспектів універсальності прав людини та визначення перспектив вирішення конфліктів, які можуть виникати у процесі їх застосування в різноманітних соціокультурних контекстах.

Стан дослідження проблеми

Питанням дослідження прав людини присвячено низку доробків як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Так, звертаючись до наукових доробків закордонних дослідників, можемо побачити, що З. Хан здійснив комплексний аналіз підходів до розуміння поняття «права людини», проаналізував еволюцію теорій прав, охарактеризував інструменти захисту прав людини [1]. Ц. Гаравіто та А. Сен розглядали права людини як певну невід’ємну цінність [2; 3]. С. Мері свої дослідження присвятила правам людини та правовому захисту жінок від насильства [4; 5]. Окрім закордонних дослідників, дослідженню проблематики захисту прав людини присвячена значна кількість і вітчизняних досліджень, які різнобічно висвітлюють означене питання. Зокрема, І. Іванків на монографічному рівні дослідила особливості прав людини третього покоління, враховуючи право на мир, на здорове довкілля та на сталий розвиток. Також дослідницею розглядалися існуючі та можливі засоби захисту цих прав [6]. В. Лазарев і Т. Малиновська розглянули особливості забезпечення прав і свобод людини в умовах воєнного стану в Україні з урахуванням низки чинників, дослідили аспекти, пов’язані із забезпеченням найнеобхідніших гарантій і заходів безпеки для громадян у період конфлікту, а також проаналізували можливі впливи воєнного стану на правовий порядок і захист особистих прав та свобод [7]. А. Мерник, В. Кузьміна та Б. Бураков приділили увагу дослідженню інституту обмеження прав людини [8]. О. Прієшкіна дослідила нормативні гарантії прав і свобод людини в Україні [9]. І. Щербай проаналізував особливості розвитку прав людини [10].

Як бачимо, питання прав людини у вітчизняній та закордонній юридичній науці досліджені з різних боків. Проте універсальність прав людини розглянута побіжно, що є певним недоліком. Це й обумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є теоретико-правове дослідження ролі та місця універсальності прав людини в сучасному суспільстві, системи забезпечення цих прав.

На підставі сформульованої мети визначено такі *завдання*:

- всебічно дослідити і визначити суть універсальних прав людини й охарактеризувати їхні особливості;
- проаналізувати систему міжнародних нормативно-правових актів, де закріплені основні права людини;
- у ракурсі парадигми людиноцентризму комплексно охарактеризувати вплив міжнародних нормативно-правових актів на національне законодавство щодо прав людини;
- визначити механізми, які сприятимуть забезпеченню захисту прав людини.

Наукова новизна дослідження

Здійснено загальнотеоретичний аналіз універсальності прав людини в контексті сучасних соціальних, політичних і технологічних змін, які сприятимуть поглибленню розуміння цієї теми та розробленню стратегій для подальшого вдосконалення міжнародних і національних правових стандартів та механізмів захисту.

Виклад основного матеріалу

Ж.-Ж. Руссо у своїй праці «Суспільний договір» (1762) виходив з того, що «людина народжується вільною», але всюди перебуває «в кайданах», тому необхідно скинути ці кайдани, побороти зло і здобути свободу. У своєму історичному досвіді, від неспівісного і суспільного стану до сучасних йому часів, людина поступово набула відчуття необхідності здійснення загальної волі народу. Цей досвід підказує їй і шляхи такої реалізації [11, с. 39]. Важливим елементом цього вважають виникнення і подальший розвиток інституту прав людини. Ідеали прав людини сьогодні стали значною частиною людської свідомості, універсальним дискурсом, потенційною риторикою та прагненням.

Кожна людина має життя і гідність. Норми і принципи прав людини були поступово розроблені людством як засіб забезпечення того, щоб життя і гідність кожної людини, без будь-яких відмінностей, належним чином і рівною мірою поважалися і розвивалися. Це означає, що людина матиме змогу вільно розвивати і використовувати притаманні їй якості (інтелект, таланти і совість) та задовольняти свої фізичні, емоційні і духовні потреби.

Життя і гідність дають людині відчуття справжньої цінності та значущості. Однак людське життя і гідність не є індивідуалістичними, ексклюзивними та ізольованими поняттями, вони є швидше невід'ємною частиною нашого спільного людського існування. Існування прав людини та механізмів їх дотримання свідчить про те, що люди усвідомлюють цінність і значущість одне одного.

Права людини дають змогу по-справжньому поважати і співіснувати одне з одним. Інакше кажучи, це не просто абстрактні поняття, які можна висловлювати, просити або вимагати, а належним чином

і адекватно поважати і нести повну відповідальність за їх законне дотримання.

Права людини є невід'ємною частиною людської гідності, вони визначають сутність людства, становлять межі державної влади стосовно особистості людини. Це означає, що будь-які дії, що суперечать цим невід'ємним правам або позбавляють їх, є безкомпромісними. Сюди належать тортури, приниження або дискримінація в будь-якій формі, а також дегуманізація.

Якби люди знали, які у них є права і які є можливості, вони могли б займатися діяльністю, що не принижує людську гідність, і це перешкоджало би гнобительській природі сильних світу цього¹.

Кожна людина наділена універсальними, невід'ємними та невідчужуваними правами, які називаються правами людини. Це формує наше людське буття і визначає суть людської сутності. Однак ми повинні розуміти, що наші права закінчуються там, де починаються права інших². Стандарти прав людини закріплені в різних міжнародних договорах і пактах, які є юридично обов'язковими для країн, що їх ратифікували. Інші документи та декларації також визначають такі права, але не мають сили закону. Три документи становлять Міжнародний білль про права: Загальна декларація прав людини³, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права⁴ і Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права⁵. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права проголошує право на працю (ст. 6) і на справедливі та сприятливі умови праці, які забезпечують працівникам «гідне життя для них самих і їхніх сімей» (ст. 7). Стаття 9 засвідчує право на соціальне забезпечення – важливе для тих, хто виходить на пенсію, і для тих, хто потребує довгострокової допомоги [12, с. 437].

Незважаючи на широкий консенсус щодо універсальності прав людини та необхідності їх універсального захисту, дебати щодо обґрунтування та застосування цих прав не припиняються. Як стверджують С. Меклед-Гарсія і Б. Чалі, «не існує єдиного консенсусу щодо

¹ Pampilo H. J. Human Rights // ACADEMIA : сайт. URL: https://www.academia.edu/5607456/Human_rights?email_work_card=view-paper (дата звернення: 19.12.2023).

² Там само.

³ Загальна декларація прав людини : від 10.12.1948 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 19.12.2023).

⁴ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : від 16.12.1966 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 19.12.2023).

⁵ Там само.

обґрунтування прав людини» [13, с. 13]. Зважаючи на мультидисциплінарні та гетерогенні підходи до прав людини, науковці стверджують, що нормативна теорія прав людини і право прав людини не становлять однорідної, однозначної доктрини. Дискусія ускладнюється поглядами тих, хто дотримується тієї чи іншої версії культурного релятивізму. Тож культурний релятивізм – це твердження, що людські цінності, які зовсім не універсальні, залежать від контексту, а отже, їх інтерпретація, просування і застосування залежать виключно від культурних норм і особливостей відповідного суспільства [14; 15, с. 312].

Дж. Доннеллі наводить достатньо аргументів проти культурного релятивізму з точки зору прав людини, але визнає роль культури в інтерпретації загально визнаних прав людини. Він припускає, що окремі права людини подібні до концепцій, які по суті є суперечливими і в них існує досить загальний консенсус щодо основного значення в поєднанні з не менш важливими, систематичними й, очевидно, нерозв'язними конфліктами інтерпретацій. За таких обставин, визнає вчений, «культура забезпечує єдиний правдоподібний і виправданий механізм вибору інтерпретацій (і форм)» [16].

З огляду на вищевикладену дискусію очевидно, що дебати стосовно універсальності прав людини і, відповідно, їх універсального захисту ще далекі від завершення. Важливим у цьому контексті є питання, яке слід вирішити: як універсальність та універсальне просування і захист прав людини можуть бути узгоджені з культурним розмаїттям, що характеризує наш світ у наші дні? Інакше кажучи, як можна зберегти універсальність прав людини та її наслідки для просування і захисту цих прав на глобальному рівні в контексті культурного розмаїття і плюралізму сучасного світу? Чи можливо досягти міжкультурного мінімального розуміння прав людини та необхідності їх просування і захисту у глобальному масштабі? Це важливі питання, яких ми торкнемося далі.

Очевидно, що існує достатньо філософських, етичних і правових аргументів на користь універсальності прав людини, а також міжнародний консенсус, який став основою для їх прийняття, просування та захисту в усьому світі. Однак, на наш погляд, основний виклик полягає в тому, як залучити тих, хто з різних причин бере під сумнів чи виступає проти існуючих міжнародних норм прав людини, оскільки сприймає їх як ексклюзивні, етноцентричні або несумісні з усіма чи деякими елементами їхньої власної системи цінностей. Як показують попередні дискусії, для вирішення цієї нагальної проблеми потрібно зробити ще дуже багато чого.

Універсальність прав людини чітко закріплена і визнана в численних міжнародних законодавчих актах. Цей глобальний консенсус офіційно закріплений у Загальній декларації прав людини, яка була

прийнята і проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р. Ґрунтуючись на ідеї, що спільне розуміння прав і свобод людини є надзвичайно важливим для їх повної реалізації, вона стала першою глобальною декларацією, яка визнала універсальність прав людини як прав, притаманних усім людям від народження і таких, що є предметом турботи всього міжнародного співтовариства. Саме тому вона вважається основою міжнародного права в галузі прав людини та загальним стандартом для всіх народів і держав. Дух Загальної декларації прав людини у Віденській декларації та Програмі дій, що були прийняті на Всесвітній конференції з прав людини 25 червня 1993 р. [17, с. 383]. У ст. 1 Віденської декларації стверджується, що «універсальний характер цих прав і свобод не підлягає сумніву». Універсальність прав людини стверджується як основа для зобов'язання держав заохочувати і захищати ці права. Також у ст. 5 цієї ж Декларації стверджується, що «всі права людини є універсальними, неподільними, взаємозалежними і взаємопов'язані, і що обов'язком держав, незалежно від їхніх політичних, економічних і культурних систем, є заохочувати і захищати всі права людини та основні свободи»¹.

Дискусія ускладнюється поглядами тих, хто дотримується певної версії культурного релятивізму. Отже, культурний релятивізм – це твердження, що людські цінності далеко не універсальні, залежать від контексту, а отже, їх інтерпретація, просування і застосування залежать виключно від культурних норм і особливостей відповідного суспільства [15, с. 312].

На завершення нашої загальної дискусії зазначимо, що є два фундаментальні елементи, які можна розглядати як основу для започаткування конструктивного міжкультурного діалогу з прав людини, який може закласти підвалини для мінімального узгодженого розуміння універсального просування і захисту прав людини. Перший елемент – це потреба у взаємних знаннях і взаємному визнанні між окремими особами, групами і спільнотами на основі загальновизнаних спільних цінностей. Ключовим терміном тут є «взаємне визнання», а не просто толерантність, яка може приховувати за собою почуття моральної вищості або культурний релятивізм. Як зазначають багато коментаторів, найбільше зіткнення, яке сьогодні переживає світ, – це не зіткнення цивілізацій, а зіткнення невігластва. Тому існує нагальна потреба у взаємному міжкультурному навчанні. Проте знання, про яке ми говоримо, не є просто стратегічним знанням, яке

¹ Венская декларация и Программа действий : от 25.06.1993 // Zakon Online : сайт. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/167622__167622 (дата звернення: 19.12.2023).

можна застосувати для пізнання інших, щоб їх стримувати і домінувати над ними. Це радше взаємне пізнання, яке ґрунтується на визнанні інших та їхніх відмінностей, а також на визнанні їхньої цінності. Однак заклик до пізнання та визнання інших жодним чином не означає некритичного сприйняття їх та їхніх відмінностей, оскільки це було б рівнозначно культурному релятивізму. Швидше за все, з одного боку, це означає визнання існування відмінностей і винесення їх на публічне обговорення. З іншого боку, це означає визнання того, що відмінності в цінностях і способах життя можуть бути джерелом соціального конфлікту. Саме тому не менш важливо намагатися виявити і підкреслити міжкультурні спільні риси, які можуть слугувати інструментами для мирної трансформації цих конфліктів, а також створити основу для мінімально узгоджених спільних цінностей.

Просування та захист універсальних прав людини не відбувається у вакуумі. Це відбувається в певному культурному контексті, в якому основні права людини є культурно легітимізованими, визнаними та інтегрованими як частина культурної тканини. Тому будь-які стратегії, спрямовані на просування прав людини, потребують нового дискурсу, більш культурно чутливого до різних світоглядів на основі загальноприйнятого розуміння цих прав. Як стверджує К. Браун, «потреба в необхідності нового способу говорити про людську гідність і сприяти її утвердженню може сама по собі стати характерною рисою політики наступного століття» [18, с. 49]. Крім того, сформульовані в контексті нової культурно-чутливої мови універсальні права людини не сприймаються як гомогенізуючий дискурс, що ігнорує місцевий досвід та культурно-історичні особливості. Навпаки, вони будуть представлені як життєво важливе питання, що заслуговує серйозного дослідження з різних точок зору і культурного походження в межах постійного крос-культурного діалогу.

Наступним елементом є потреба у прискоренні освітніх зусиль на всіх рівнях, завдяки яким люди різних культур і регіонів могли б пізнавати одне одного у спосіб, описаний вище. Університети як привілейовані місця для роздумів і передового навчання можуть відігравати життєво важливу роль у цьому освітньому процесі. Крім того, всі ці соціальні та політичні освітні зусилля слід спрямувати на вироблення універсальності підходів до розуміння прав людини, незважаючи на їхні відмінності, як мінімальної основи для плідного і мирного міжнародного діалогу.

Очевидно, що ми не мали на меті окреслити будь-які конкретні підходи щодо того, як реалізувати та досягти цілей цієї освітньої ініціативи. Ми вважаємо, що ця політика має бути обговорена і розроблена всіма, кого вона торкнеться, у відкритих, поінформованих і партисипативних публічних дебатах, заснованих на взаємному

визнанні між усіма учасниками. Цей факт підкреслює, наскільки всеохоплюючий міжкультурний діалог може бути корисним для забезпечення відкритого форуму для обговорення цих питань і досягнення мінімально узгоджених базових цінностей [15, с. 318–319].

Висновки

Права людини – невід’ємна складова людської гідності, вони є фундаментальними принципами, які визначають сутність людства та стосуються кожної особистості. Ці права обумовлені універсальними принципами справедливості та гідності, які повинні бути захищені і гарантовані державою.

Універсальні права є невід’ємними, оскільки людину їх не можна позбавити без порушення основних принципів справедливості. Ці права створюють межі державної влади, наголошуючи на тому, що держава повинна захищати і поважати права кожної особи. За своєю суттю права людини охоплюють широкий спектр аспектів, таких як право на життя, свободу та безпеку особи, свободу думки та вираження, право на освіту, працю та адекватний рівень життя. Ці права – основа для розвитку справедливого та гуманного суспільства. Важливо зауважити, що права людини є універсальними та невід’ємними в будь-якому культурному чи географічному контексті. Забезпечення їх поваги та дотримання – відповідальність як окремої держави, так і міжнародної спільноти. Порушення прав людини не лише порушує основні принципи справедливості, а й може призвести до серйозних соціальних і політичних наслідків.

Права людини є фундаментальними, оскільки вони необхідні для забезпечення гідності, свободи та рівності кожної особи. Ці права є універсальними, оскільки вони застосовуються до всіх людей незалежно від їхньої раси, кольору шкіри, релігії, статі, мови, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, належності до нації або етнічної групи, а також інших характеристик. Це надає універсальний характер правам людини і підкреслює їхню обов’язковість для всіх країн та суспільств.

Також важливо враховувати, що права людини невід’ємні та невідчужувані. Невід’ємність означає, що ці права не можуть бути позбавлені чи обмежені, оскільки вони є необхідними для гідності і вільного розвитку особистості. Невідчужуваність означає, що особа не може відмовитися від своїх прав або передати їх іншим, оскільки вони є невід’ємною частиною її існування. Таким чином, права людини становлять основу справедливого, відкритого та гуманного суспільства, сприяючи розвитку гармонійних відносин між людьми та державою.

Універсальність прав людини закріплена у численних міжнародних правових документах, які є важливими для визнання та захисту прав і свобод кожної людини. Одним із найвизначніших є Загальна

декларація прав людини, яка була прийнята Генеральною асамблеєю Організації Об'єднаних Націй у 1948 р. Важливо зазначити, що вона стала універсальним документом, який визнає та гарантує основні права і свободи кожної людини, незалежно від її місця проживання чи національності. Цей документ визначає такі основні принципи, як право на життя, свободу вираження думки, свободу від катувань та недоторканність особи. Водночас існує низка інших міжнародних конвенцій та договорів, таких як Міжнародний пакт про громадянські і політичні права і Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, які додають деталі та конкретизують різні аспекти прав людини. Ці міжнародні документи створюють основу для розвитку національного законодавства, а також є важливим критерієм для оцінки дотримання прав людини в різних країнах. Універсальність прав людини визнана невід'ємною частиною загальної людської цінності та міжнародної співпраці.

Універсальність і повне дотримання прав людини становлять неперервний процес, що вимагає постійної уваги та глобальної співпраці. Зміцнення механізмів міжнародного нагляду, а також підтримка демократичних процесів може допомогти у забезпеченні захисту прав громадян, оскільки недостатня ефективність систем захисту прав людини в деяких країнах потребує посилення та підтримки. Розбудова незалежних і сильних інституцій, спрямованих на захист прав, важлива для забезпечення справедливості та рівноправ'я.

Глобальні виклики, такі як пандемії чи зміна клімату, вимагають спільних зусиль та інноваційних підходів. Забезпечення універсального захисту прав людини у відповідь на ці виклики передбачає активне залучення міжнародної спільноти та розроблення спільних стратегій для ефективного вирішення проблем.

Вирішення цих завдань вимагає від нас постійної роботи на всіх рівнях – від глобального до національного та локального. Тільки шляхом спільних зусиль та відданості ми зможемо наблизитися до універсального захисту прав людини та створити більш справедливий і гуманний світ.

Список бібліографічних посилань: **1.** Khan Z. *Homo Dignita: Theory and Practice of Human Rights*. Pakistan : Pakistan Law House, 2019. 497 p. **2.** Garavito C. R. *Reimagining Human Rights*. *Journal of International Law and International Relations*. 2017. Vol. 13, No. 1. Pp. 10–13. **3.** Sen A. *Human Rights and the Limits of Law*. *Cardozo Law Review*. 2006. No. 6. Pp. 2913–2927. **4.** Merry S. *Human Rights and Gender Violence: Translating International Law into Local Justice*. Chicago : Chicago University Press, 2005. 264 p. **5.** Merry S. *Human Rights and Gender Violence: Translating International Law into Local Justice*. *Human Rights Quarterly*. 2006. Vol. 28, No. 4. Pp. 1088–1090. **6.** Іванків І. *Права людства : монографія*. Київ :

Baire, 2020. 158 с. **7.** Лазарев В. В., Малиновська Т. М. Особливості гарантування прав і свобод людини в умовах воєнного стану в Україні // Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану : зб. наук. пр. (м. Харків, 26 трав. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Харків, 2022. С. 71–73. **8.** Мерник А. М., Кузьміна В. О., Бураков Б. М. Обмеження прав і свобод людини в сучасних умовах: теоретичний і практичний аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 42–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/9>. **9.** Прієшкіна О. В. Забезпечення прав людини в Україні: стан та перспективи. *Наукові записки НаУКМА. Серія: Юридичні науки*. 2017. Т. 200. С. 109–114. **10.** Шербай І. Поняття та сутність прав людини. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 636–640. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.111>. **11.** Кирилюк Ф. М. Історія зарубіжних політичних вчень Нової доби : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2008. 414 с. **12.** Morgan R. E., David S. Human Rights: A New Language for Aging Advocacy. *The Gerontologist*. 2002. Vol. 42, Iss. 4. Pp. 436–442. DOI: <https://doi.org/10.1093/geront/42.4.436>. **13.** Meckled-Garcia S., Çali B. The Legalization of Human Rights: Multidisciplinary Perspectives on Human Rights and Human Rights Law. New York : Routledge, 2006. 208 p. **14.** Pollis A., Schwab P. Human Rights: New Perspectives, New Realities. Boulder ; London : Lynne Rienner Publishers, 2000. 264 p. **15.** Omar S. Universal Protection of Human Rights: A Cross-Cultural Perspective. *The Journal of Language, Technology & Entrepreneurship in Africa*. 2010. Vol. 2, No. 1. Pp. 311–320. DOI: <https://doi.org/10.4314/jolte.v2i1.52007>. **16.** Donnelly J. Universal human rights in theory and practice. London : Cornell University Press, 2013. 336 p. **17.** Клецова Н. В., Курило О. М., Кравченко Д. І. Міжнародний захист прав людських ресурсів у подоланні бідності в контексті поінформованості суспільства за умов діджиталізації. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 4. С. 382–386. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.04.67>. **18.** Brown C. Universal human rights? An analysis of the “human-rights culture” and its critics // *Universal Human Rights* / ed. by R. Patman. London : Palgrave Macmillan, 2000. Pp. 31–50.

Надійшла до редколегії 22.12.2023

Прийнята до опублікування 12.01.2024

Kholod Yu. A. Universality of human rights: general theoretical characteristics

The article examines the general theoretical characteristics of universal human rights. It is noted that human rights are an integral part of human dignity, they define the essence of humanity, and represent the limits of state power in relation to the individual. It is emphasised that today there is no single approach to substantiating the theory of human rights.

The article emphasises that every person is endowed with universal, inalienable and inalienable rights, which are called human rights. It is established that the universality of human rights is clearly enshrined and recognised in numerous international legislative acts. The author emphasises that the universal nature of human rights and freedoms enshrined in the Universal Declaration of Human Rights is beyond doubt. A number of approaches to the understanding of human rights are investigated. It is determined that the universality and full observance of human rights is an ongoing process that requires constant attention and global cooperation.

It is noted that human rights are an integral part of human dignity; they are the fundamental principles which define the essence of humanity and apply to every individual. These rights are conditioned by the universal principles of justice and dignity, which must be protected and guaranteed by the State.

The author establishes that universal rights are inalienable, since a person cannot be deprived of them without violating the basic principles of justice. These rights create the limits of state power, emphasising that the state must protect and respect the rights of every individual. In essence, human rights cover a wide range of aspects, such as the right to life, liberty and security of the person, freedom of thought and expression, the right to education, work and an adequate standard of living. These rights are the basis for the development of a just and humane society. It is noted that human rights are universal and inalienable in any cultural or geographical context. Ensuring their respect and observance is the responsibility of both the individual state and the international community. Violations of human rights not only violate the basic principles of justice, but can also lead to serious social and political consequences.

Key words: human rights, universal human rights, justice, guarantees, legislation, international legal acts, human rights protection.

